

Høringsnotat – endringer i startlånforskriften – obligatorisk saksbehandlingssystem for kommuner som tilbyr startlån

1. Innledning og bakgrunn

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår endringer i forskrift 12. mars 2014 nr. 273 om startlån fra Husbanken. Formålet med endringene er å pålegge kommuner som tilbyr startlån å bruke et nytt saksbehandlingssystem som Husbanken har utviklet.

Startlånet skal bidra til at personer med langvarige boligfinansieringsproblemer, og som ikke får lån i vanlige banker, får mulighet til å kjøpe egen bolig – og beholde den. Ordningen reguleres av startlånforskriften, som er gitt med hjemmel i husbankloven § 1. Søknader om startlån behandles av hver enkelt kommune. Ordningen er frivillig for kommunene, men nesten alle kommuner tilbyr startlån.

e-søknad for startlån ble lansert i mai 2016. Søkere og kommuner som har tatt i bruk e-søknaden er i all hovedsak positive. Fra lanseringen av e-søknaden og ut 2016 var 46% av søknadene om startlån elektroniske. Andelen e-søknader var per 18. april 2017 58%. Fra 1. januar 2020 vil det etter forslaget ikke lenger være mulig å søke på papir.

Et tilhørende kommunalt saksbehandlingssystem for startlån skal være tilgjengelig for alle kommuner i løpet av 3. kvartal 2017. Det nye saksbehandlingssystemet er mer brukervennlig og tilrettelegger for mer effektive arbeidsprosesser i kommunene. Gjennom et standardisert beslutningsgrunnlag vil systemet gi saksbehandleren et bedre grunnlag for å treffe vedtak enn i dag, og treffsikkerheten i den boligsosiale måloppnåelsen vil dermed bli bedre. Saksbehandlingssystemet har vært testet av noen utvalgte kommuner i første halvår 2017.

2. Departementets forslag

Departementet foreslår at saksbehandlingsløsningen gjøres obligatorisk for kommuner som tilbyr startlån. Departementet mener dette er nødvendig for å kunne hente ut gevinstene ved løsningen, og for å oppnå bedre kvalitet i saksbehandlingen.

Departementet legger til grunn at de kommunene som i dag bruker Husbankens saksbehandlingssystem for startlån, StartSak, vil gå over til nytt system. Spørsmålet om obligatorisk bruk av saksbehandlingssystemet er derfor mest relevant for de kommunene som ikke benytter StartSak. I 2016 var dette 202 kommuner.

Pålegg om fagsystemer er omtalt i KMDs veileder for statlig styring av kommuner og fylkeskommuner. Det fremgår av veilederen at slike pålegg skal være «begrunnet i en vurdering av risiko og vesentlighet». Departementet vurderer det slik at et pålegg om å bruke løsningen er saklig begrunnet og står i forhold til det som søkes oppnådd. Effektene av pålegget er vurdert opp mot hvor inngripende det er. Nytteverdiene er konkretisert i punkt 3 nedenfor. Departementet mener at pålegget er rimelig og ikke griper nevneverdig inn i kommunenes selvbestemmelsesrett.

Saksbehandlingsløsningen skal leveres komplett til kommunene uten at de trenger å gjøre tilpasninger i egne systemer. Løsningen vil bli tilgjengelig over internett og skal forvaltes av

Husbanken. Det legges opp til at en kommune gradvis vil gå over til nytt system ved at nye saker behandles i det nye systemet, mens gamle saker må gjøres ferdig i gammelt system.

Departementet foreslår å gjøre nytt system obligatorisk fra og med 1. januar 2020.

Ved å gi kommunene så lang tid fram til løsningen gjøres obligatorisk, vil de kommunene som har egne fagsystemer kunne forberede seg på å ta i bruk det nye systemet. I tillegg vil Husbanken kunne gi informasjon til kommunene i god tid, samt etablere et godt supportsystem for å besvare henvendelser fra kommuner. Husbanken vil også ha mulighet til å kvalitetssikre og videreutvikle løsningen frem til den gjøres obligatorisk.

Departementet har vurdert om bruken av systemet kan være frivillig, men er kommet til at dette er lite hensiktsmessig. Dersom bruken gjøres frivillig, er det sannsynlig at gevinstene for kommunene ikke vil bli tatt ut i så stor grad som forutsatt. Frivillighet vil også innebære at Husbanken må drifte dagens rapporteringsløsning for de kommunene som ikke ønsker å bruke det nye saksbehandlingssystemet. Videre er dagens rapportering svært begrenset, og gir ikke det samme statistikk- og analysegrunnlaget som den nye saksbehandlingsløsningen vil gi. I prosessen med å digitalisere ordningen har Husbanken dessuten avdekket at noen kommuner ikke har gode nok opplysninger om søkerne før de treffer vedtak om startlån. Den nye saksbehandlingsløsningen vil sikre at alle saker er tilstrekkelig godt opplyst før kommunen treffer vedtak.

Pålegget om å bruke systemet foreslås inntatt som nytt tredje ledd i forskriftens § 9.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget

Dersom alle kommunene tar i bruk det nye saksbehandlingssystemet, kan kommunene samlet sett spare om lag 9,5 mill. kroner per år.

Husbanken estimerer at de samlede kvantifiserbare gevinstene av e-søknad for startlån og tilhørende saksbehandlingsløsning for kommunene er 40 000 arbeidstimer i året. Av dette er det en gevinst på ca. 14 800 timer for e-søknaden, og ca. 25 200 timer for saksbehandlingsløsningen. Forutsetningen for gevinstene er at 90 pst. av søknadene mottas elektronisk, at kommunene tar i bruk KS-FIKS/Svar Inn for maskinell arkivering, og at søknadene behandles i ny saksbehandlingsløsning.

Forskrift om endring av forskrift 12. mars 2014 nr. 273 om startlån fra Husbanken

Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet med hjemmel i husbankloven § 1.

I

Overskriften i § 9 skal lyde:

§ 9 Oppfølging, kontroll og obligatorisk saksbehandlingssystem

§ 9 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommuner som tilbyr startlån må fra og med 1. januar 2020 behandle søknader om startlån i Husbankens saksbehandlingssystem for startlån.

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2020.